

Andreas T Olsson

Låt teatern vara teatral.
Möt skådespelaren som gärna vill se större kontraster mellan konst och verklighet.

Av MALIN EIJDE
Foto PERNILLA SJÖHOLM

Andreas T Olsson är både bibliofil och anglofil – liksom sin nyligen bortgångne mentor och inspiratör Gösta Ekman.

S

kådespelaren och författaren Andreas T Olsson tillstår gärna att han romantiserar allt som är brittiskt. Särskilt förförd är han av britterna vurm för de sköna konsterna. Denna vurm upplever han varje gång han besöker London (ofta), en stad där det alltid finns något att se och uppleva och där det överallt affischeras för nya konstutställningar och teaterföreställningar.

Många av hans inspiratörer är också britter. Stephen Fry är en av dem – skådespelaren, programledaren, författaren, filmaren och folkbildaren, som rör sig med tvära kast mellan det banala och det högstämnda, med en ständigt närvarande humor och uppriktighet i botten.

Det är kvalitéer som Andreas T Olsson ser i många andra av sina anglosaxiska förebilder, och han tror att den där förmågan att svinga sig mellan högt och lågt bottnar i språket. Det är ingen slump att den språkliga elegansen är så tydlig hos ett folk som har levt tätt intill sin litteraturhistoria i sekler.

– De har tillgång till språket på ett annat sätt än vad svenskar har generellt. Och jag tror faktiskt att det handlar om det mest förutsägbara av allt: de har sin Shakespeare. Britterna har en relation till språket via Shakespeare, som

de har fått läsa i skolorna under flera hundra år, säger Andreas T Olsson.

Att generationer av elever måste läsa 400 år gammal dramatik på vers som en del av allmänbildningen sätter alltså sina spår. Den svenska dramatiken och romankonsten är betydligt yngre – svenskar brukar ha svårt att namnge en enda svensk dramatiker från 1600-talet.

– Men Shakespeare är ju närvarande för britterna hela tiden. Samtidigt som språket också är en klassmarkör. På gott och ont, för språket är ett sätt att erövra nya instrument, att utvidga sin personlighet, att inte bli vid sin läst.

Andreas T Olsson nämner George Bernard Shaws pjäs *Pygmalion*, som sedan blev musikalen *My fair lady*, om blomsterflickan Eliza som blir upplyft till en annan, finare värld genom mötet med språkprofessorn Higgins.

– Det är ett stycke socialrealism över vad som var en realitet, att så var vägen upp i samhället. Det kan man tycka olika om, men så var det då och så är det fortfarande där.

ÄVEN I SVERIGE öppnar förstås språket dörrar. Och kanske kan man se det som att Andreas T Olsson har gjort en klassresa, från uppväxten i ett inte särskilt kulturintresserat

3 x Favoritord

1. **eklatant**, 'uppenbart'
2. **ackuratess**, 'noggrannhet och elegans'
3. **vankelmod**, 'obeslutsamhet'

"Jag visste nog väldigt tidigt att jag ville bli skådespelare eller lärare. Sedan dess har det gått i hand i hand, och gör så än", säger Andreas T Olsson, som gärna har ett folkbildande anslag.

hem i Uddevallas arbetarkvarter till Östermalm i Stockholm, och ett fast engagemang på Dramaten.

Men själv ser han det inte riktigt så.

– Nej, ärligt talat, jag har inte gjort någon klassresa ... Jag kan naturligtvis förstå tanken om man ser det utifrån, men det känns inte så. När jag började scenskolan, tänkte jag att "nu ska man bli en annan här – man ska bli en riktig skådespelare". Sedan insåg jag, under utbildningen och ännu mer när jag började jobba sedan, att man inte kan bli någon annan. Man kan, i bästa fall, bara bli mer av sig själv. Man kan få andra intressen, men på något sätt har man sig själv med sig.

ANDREAS T OLSSON tog Teatersverige med storm när han nätt och jämnt hade avslutat utbildningen. Han skrev monologen *Sufflören* som sitt examensarbete och fick sätta upp den på Dramaten redan samma höst. Den som plockade dit honom direkt från Teaterhögskolan var dåvarande Dramatenchefen Marie-Louise Ekman. Hennes make, skådespelaren Gösta Ekman, tackade ja till att vara Andreas "Vän i salongen" – det vill säga ett kombinerat regiöga och känslomässigt stöd för en ung kollega.

– Utan Gösta hade allt varit annorlunda, och mycket sämre. Det har varit en →

"Språket är ett sätt att erövra nya instrument, att utvidga sin personlighet, att inte bli vid sin läst"

ynnest att få känna honom, säger Andreas T Olsson om sin nyligen bortgångne mentor.

Annars kan Andreas T Olsson inte riktigt förklara hur teaterintresset från början hittade honom. Men han beskriver det som sin egen, högst personliga ungdomsrevolt, att han föredrog biblioteket framför bollplanen och att han sökte sig till de intressen som han hade saknat hemma. Han älskade revyer, fars och komedi och tog som tonåring bussen in till Göteborg om helgerna för att gå på Stadsteatern.

ANDREAS SÖKTE TILL

Teaterhögskolan i Göteborg som 17-åring men kom inte in. Då bestämde han sig för att bli lärare i stället. Han läste svenska och historia, intresserade sig för språkvetenskap och stilistik. Men parallellt var han en lokal underhållningsprofil som skrev krönikor och satte upp revyer. Och till slut vann teatern. Han sökte igen och kom han in på Teaterhögskolan i Stockholm.

Intresset för stilistik har Andreas T Olsson behållit och fått utlopp för i sitt skrivande. För det här är en skådespelare som inte bara framför andras texter utan även skriver och framför sina egna. Förutom *Sufflören* och den aktuella romandebuten *Sista gästen* har han skrivit manus till tv-serien *Taxi* – en relationskomedi där Andreas själv spelar en av huvudrollerna. Och pjäsen *Parissyndromet*, som har premiär på Dramaten under 2018, har han skrivit tillsammans med Julia Dufvenius.

Han upplever inte någon större skillnad mellan att tolka egna och andras texter.

Andreas T Olsson gillar inte uttrycket att vara en fysisk skådespelare. "Finns det teater som inte är fysisk?"

Snarare ligger utmaningen i att göra texten rättvisa, även när det rör sig om en gammal 1600-talskomedi som *Trettondagsafton*. Han gjorde rollen som Andreas Blek af Nosen på Dramaten förra året.

– Att göra roligheter som var roliga för 400 år sedan, det är ju svårt. Då måste man skriva om texten i huvudet för att kunna göra den. Så vi ändrade lite i texten och undrade: om Shakespeare skulle ha skrivit det här nu, för oss i dag, hur skulle det ha låtit? Vad skulle han ha använt för exempel?

NÄR ANDREAS SJÄLV

skriver, vare sig det är dramatik eller skönlitterärt, så är humorn viktig. Humor och

svärta i skön förening, likt maskerna på teatern, hden tragiska masken är lika stor som den komiska. Ändå tycks det allvarliga dramat alltid få större utrymme i såväl litteraturen som på teatrarna. Det vill Andreas T Olsson ändra på.

– Jag upprepar det gärna med en daires envishet: det är inte så stor skillnad mellan komedi och tragedi. Återigen, det jag tycker mest om med britterna är att de ofta låter komedin och tragedin existera parallellt. Om man tar ett så förutsägbart exempel som tv-serien *Pang* i bygget, så är det trovärdigheten in i minsta detalj som gör det så vansinnigt roligt. Det finns en uppriktig smärta i det.

Andreas T Olssons roman

Andreas T Olsson

Yrke: **Skådespelare på Dramaten i Stockholm. Författare.**
 Aktuell i: **När det kommer till kritan**, en pjäs av Niklas Rådström på Dramaten, och musikalkomedin **Gentlemanen** på Oscarsteatern.
 Romandebuten **Sista gästen**.
 Född: **1979 i Uddevalla.**
 Familj: **Hustru och son.**
 Karriär: **Utbildad på Teaterhögskolan i Stockholm 2010–13. Sedan examen anställd på Dramaten. Har bland annat medverkat i Tre systrar, Amadeus, Figaros bröllop och sin egen föreställning Improvisation på slottet. Fick sitt genombrott med monologen Sufflören – en teaterviskning 2012. Gymnasieläroexamen i svenska och historia.**

vågade vara teatraliska. Alla de konstnärer som vågar stå för att teater inte är naturlig, och inte heller ska sträva efter att verka så. Och alla de författare som vågar ta ut svängarna med både språk och berättelser. Han tycker inte att svenska kritiker borde vara så njugga mot dem som vågar sticka ut.

– En av Sveriges främsta författare tycker jag är Björn Ranelid, som är fantastisk. En enda sida hos Björn Ranelid innehåller fler intressanta saker än en hel svit av nästan valfri annan svensk författare.

Ranelids ”vackra, drastiska, roliga, smärtsamma formuleringar” är förvisso också författarens akilleshäla enligt Andreas T Olsson. Och det är mycket. Men hellre det än den tråkiga blöta filten. ☺

Sista gästen från 2017 är ett litet kammerspel på Konsthögskolan, KB, i Stockholm. Boken har en överraskning på slutet, som ställer hela berättelsen på ända för läsaren. Och Andreas vill skriva just så, med en medvetenhet om läsarens upplevelse. Han ställer sig frågan vilken effekt han vill uppnå och vilka känslor han vill framkalla. På samma sätt är det när han spelar teater. Vad vill han åstadkomma? Ska

publiken gråta i slutet? Eller ska de skratta? Och behövs i sådana fall några melankoliska partier på vägen?

Inom den svenska litteraturen saknar han ibland sådana eftertankar och kontraster.

– Här är allt mer som en blöt filt i en och samma färg.

Samtidigt som han slår ett slag för komedin vill han alltså gärna lyfta det mer färgstarka konstnärskapet: skådespelarna av den gamla stammen, som